

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Viesti 201

Komission tiedonanto - TRIS/(2023) 2937

Direktiivi (EU) 2015/1535

Ilmoitus: 2023/0543/FI

Ilmoittavan jäsenvaltion (Finland) sellaisen vastauksen toimittaminen, joka koskee lisätietopyyntöä (INFOSUP) European Commission.

MSG: 20232937.FI

1. MSG 201 IND 2023 0543 FI FI 19-12-2023 20-10-2023 FI ANSWER 19-12-2023

2. Finland

3A. Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys ja toimivat markkinat -osasto
PL 32
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
maaraykset.tekniset.tem@gov.fi
puh. +358 29 504 7437

3B. Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin +358 295 16001
kirjaamo.stm@gov.fi

4. 2023/0543/FI - C50A - Elintarvikkeet

5.

6. Komissio on pyytänyt lisäselvitystä alkoholilain muutosta koskevasta lakiesityksestä. Esityksen mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettaisiin sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

1. Komissio on pyytänyt toimenpiteen oikeasuhtaisuutta koskevan analyysin, johon sisältyy tieteelliseen näyttöön perustuva selvitystä kansanterveyteen liittyvistä perusteluista samaa vahvuutta olevien tuotteiden valmistustavasta riippuvalle erilaiselle kohtelulle.

Valmistustaparajoituksen kansanterveysvaikutukset eivät ole yksiselitteisiä. Tutkimustiedon valossa valmistustavalla ei pitäisi olla ainakaan yksilötason haittojen kannalta merkitystä sille, millaisia haittoja tietyn vahvuudesta juomasta seuraa. Yksilötasolla sekä akuutit että krooniset alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat liittyvät ensisijaisesti siihen, kuinka paljon alkoholia henkilö juo yhtäältä yhdellä kertaa ja toisaalta vuosien saatossa. Väestötasolla haittojen yleisyyden muutokset liittyvät lyhyellä aikavälillä lähinnä kokonaiskulutuksen muutoksiin ja pidemmällä aikavälillä myös hitaampiin muutoksiin juomatavoissa. Poikkeustapauksissa myös alkoholinkäytön jakaumamuutokset voivat vaikuttaa alkoholihaittoihin, kuten kävi esimerkiksi korona-aikana, kun paljon alkoholia kuluttavat lisäsivät kulutustaan vähän kuluttavien vähentäessä.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Väestötason haittojen kannalta yllä esitettyyn pääperiaatteeseen on mahdollista tehdä kaksi lisäystä. Ensinnäkin yksittäisten juomalajien sääntelyn purkamisesta voi seurata eri määrä haittoja riippuen siitä, miten väestön käyttämän alkoholin määrää kaikkienensa lisääntyy eri juomien kohdalla. Esimerkiksi vuoden 2018 lakiuudistuksen yhteydessä sekä vahvempien (4,8-5,5-prosenttisten) oluiden että vahvempien juomasekoitusten myynti lisääntyi moninkertaiseksi (ks. seuraava alaluku). Oluiden kohdalla tämä vähensi miedomman oluen kulutusta niin, että oluiden yhteen laskettu kulutus jatkoi entisellä kehityslinjalla. Juomasekoitusten kohdalla korvautuminen taas oli vain osittaista, ja juomasekoitusten yhteenlaskettu vähittäiskulutus lisääntyi selvästi. 5,5-prosenttisten juomasekoitusten ("long drink"-juomien) myynti kaupoissa helpotti niiden saatavuutta ja lisäsi aidosti niiden kulutusta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (jäljempänä Valvira) alkoholitilastojen mukaan Suomessa vuoden 2017 tehdyn alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä yli 4,7-prosenttisten juomasekoitusten tilastoitu kulutus – vähittäismyynti ja anniskelumyynti yhdistettynä – lisääntyi 228 prosenttia vuosina 2017–2019, ja 4,8–5,5-prosenttisten juomasekoitusten vähittäismyynti 531 prosenttia. Aiemmin ruokakaupoissa suosittujen käymisteitse valmistettujen juomasekoitusten vähittäismyynti kuitenkin väheni alle puoleen entisestä tasosta. Tämän johdosta eri vahvuisten ja eri menetelmin valmistettujen juomasekoitusten vähittäismyynti lisääntyi kokonaisuudessaan 40 prosenttia. Samalla aikavälillä muiden alkoholijuomien tilastoitu kulutus väheni: siiderin kulutus väheni 13 prosenttia ja väkevien alkoholijuomien kulutus väheni kuusi prosenttia.

Tilastojen mukaan alkoholilain uudistuksen myötä päivittäistavarakauppoihin tulneiden uusien juomaryhmien kulutus kasvoi merkittävästi vuosina 2017–2019: 4,8–5,5-prosenttisen vahvan oluen vähittäiskulutus kasvoi 635 prosenttia ja juomasekoitusten kulutus 531 prosenttia. Muiden päivittäistavarakaupoissa myytävien alkoholijuomien kulutus väheni.

Vuosien 2007 ja 2017 välillä eli kymmenvuotisajanjaksolla ennen alkoholilain voimaan tuloa kuolleisuus alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen väheni ennen näkemättömän voimakkaasti, jopa voimakkaammin kuin kokonaiskulutus. Vuonna 2018 alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytyksiin kuoli 1 683 ihmistä eli 125 enemmän kuin vuonna 2017, ja vuosina 2019 ja 2020 noin 160 enemmän kuin vuonna 2017 (1 718 vuonna 2019 ja 1 716 vuonna 2020). Vuosina 2018–2020 näitä alkoholin aiheuttamia kuolemia oli siis yhteensä lähes 450 enemmän kuin jos niiden lukumäärä olisi pysynyt vuoden 2017 tasolla.

Kuolemien kannalta merkittävin alkoholisairaus on nykyisin alkoholiperäinen maksasairaus, jota on siksi usein tarkasteltu erikseen. Näihin sairauksiin kuolleet ovat yleensä aloittaneet runsaahkon alkoholinkäytön esimerkiksi 15–20 vuotta ennen kuolemaa. Kuitenkin, koska yhteiskunnassa on paljon ihmisiä, joiden maksa on valmiiksi vaurioitunut, väestötason alkoholinkäytön muuttuessa voimakkaasti myös alkoholin aiheuttamien maksasairauskuolemien määrän on havaittu muuttuvan yleensä jo samana vuonna. Maksasairaudet ja jopa kuolema niiden vuoksi eivät koske ainoastaan äärimmäisiä suurkuluttajia, vaan vakaviakin maksavaurioita voi saada jo muutaman alkoholiannoksen päivittäisellä käytöllä tai jopa vähäisemmälläkin kulutustasolla (Rehm. ym. 2010).

Tutkimustiedon ja aiemman kokemuksen valossa on hyvin todennäköistä, että mikäli näitä 5,6–8,0-prosenttisiä juomasekoituksia, oluita ja viinejä myytäisiin ruokakaupassa, niiden kulutus lisääntyisi huomattavasti. Sitä on kuitenkin vaikea ennakoida, lisääntyisikö juomasekoitusten kulutus kaikkiaan enemmän kuin oluen kulutus, mutta vuoden 2018 kokemuksen pohjalta tämä on mahdollista. Joka tapauksessa valmistustaparajoituksella voidaan hillitä entistä väkevempien juomasekoitusten heräteostoja.

Lähteet:

Valvira. Alkoholitilastot 2017, 2018, 2019, 2020 ja 2021. <https://www.valvira.fi/alkoholi/tilastot>.

Uusitalo, L., Nevalainen, J., Rahkonen, O., Erkkola, M., Saarijärvi, H., Fogelholm, M. & Lintonen, T. (2022) Changes in alcohol purchases from grocery stores after authorizing the sale of stronger beverages: the case of the Finnish alcohol legislation reform in 2018. *Nordic studies on Alcohol and Drugs*. 39(6), 589–604.
<https://doi.org/10.1177/14550725221082364>.

Rehm, J., Taylor, B., Mohapatra, S., Irving, H., Baliunas, D., Patra, J. & Roerecke, M. (2010) Al-cohol as a risk factor for liver

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

cirrhosis: A systematic review and meta-analysis. Drug and Alcohol Review, 29: 437-445.
<https://doi.org/10.1111/j.1465-3362.2009.00153.x>.

2. Hallituksen esitysluonnoksessa tuodaan esille, että alkoholipitoisuudeltaan 5,5-8 tilavuusprosenttia tislatuista alkoholijuomista valmistetut tuotteet ovat houkuttelevampia ala-ikäisille tytöille kuin käymisteitse valmistetut alkoholipitoisuudeltaan vastaavat juomat. Komissio on pyytänyt tieteellistä tietoa tämän perustelun tueksi.

Toinen asia, joka voi olla relevantti edellä perustellun valmistustaparajoituksen näkökulmasta, liittyy haavoittuviin väestöryhmiin – ja juomasekoitusten kohdalla erityisesti nuoriin. Suomalaispoikien suosituin alkoholijuoma on olut, kun taas tyttöjen suosikkeja ovat long drink -juomat, siideri ja väkevät juomat. (Raitasalo & Härkönen 2019.) Vuoden 2018 lakimuutoksen yhteydessä tyttöjen juomasekoitusten kulutus lisääntyi. (Raitasalo & Härkönen 2019, Lintonen ym. 2020.) Kaiken kaikkiaan suomalaisnuorten alkoholinkäyttö on vähentynyt lähes yhtäjaksoisesti vuosituuhannen vaihteesta asti, mutta kehitys pysähtyi vuosien 2017 ja 2019 välillä, ja nuorten kerralla juomat alkoholimäärät lisääntyivät erityisesti tytöillä lakimuutoksen jälkeen.

Nuorten alkoholinkäyttöön liittyen Suomen alkoholilain merkittävin muutos koski kaupassa myytyjen alkoholijuomien valikoiman laajentumista. Valmistustaparajoitteen poistaminen vapautti tislatusia alkoholista valmistettujen juomasekoitusten (joista käytetään esimerkiksi ESPAD-tutkimuksessa nimitystä long drink -juomat) myynnin päivittäistavarakaupoissa, kioskeilla ja huoltoasemilla. Olut on ollut suomalaispojilla suosituin alkoholijuoma koko ESPAD-tutkimuksen tarkastelujakson ajan eli 1990-luvun puolesta välistä asti. (Raitasalo & Härkönen 2019.) Tyttöjen suosikkeja ovat long drink -juomat, siideri ja väkevät juomat. Vuonna 2015 long drink -juomia oli 30 viime päivän aikana juonut 23 prosenttia tytöistä, neljä vuotta myöhemmin vuonna 2019 27 prosenttia. Myös väkeviä juomia kuluttaneiden tyttöjen osuus lisääntyi vuosien 2015 ja 2019 välillä, 20 prosentista 23 prosenttiin. (Härkönen ym. 2021.)

Tytöillä erot eri juomalajien kulutuksessa olivat pienempiä, mutta long drink -juomat olivat kuitenkin suosituin juomalaji molempina vuosina (1,1 ja 1,5 annosta). Long drink -juomien kulutus lisääntyi tytöillä melko paljon vuodesta 2015 vuoteen 2019, keskimäärin 0,4 annosta, ja se muodosti suurimman osan, 35 prosenttia, viimeisimmän käyttökerran kokonaismäärästä vuonna 2019.

ESPAD-aineistosta voidaan laskea eri juomalajeja käyttäneiden vastaajien osuuksien ja viime kerralla käytettyjen annosmäärien lisäksi myös eri juomalajien käyttökertojen keskimääräinen lukumäärä vuosina 2015 ja 2019 (kuvio 4.6). Pojilla kunkin juomalajin keskimääräinen käyttökertojen lukumäärä pysyi lähes samana tai väheni hieman, mutta ei tilastollisesti merkitsevästi. Olut kuitenkin pysyi useimmin käytettynä alkoholijuomana. Tytöillä puolestaan long drink -juomien sekä väkevien käyttökerrat lisääntyivät. Tytöillä useimmin käytetty juomalaji oli molempina vuosina long drink, mutta siiderin ja väkevien käyttökertojen määrät olivat hyvin lähellä sitä.

Myös Nuorten terveystapatutkimukseen (NTTT) perustuva tutkimus osoittaa samankaltaisia tuloksia: vuosien 2017 ja 2019 välillä nuorten keskuudessa suosiotaan lisäsivät vain juomasekoitukset. Tytöillä viimeisimmän käyttökerran alkoholista 24 prosenttia oli juomasekoituksia vuonna 2017, kun vuonna 2019 osuus oli 37 prosenttia. Pojilla vastaavat osuudet olivat 19 ja 21 prosenttia. (Lintonen ym. 2020.)

Nuorten raitistumiskehitys voimistui alkoholilain muutosta edeltävällä kuuden vuoden ajanjaksolla (2011–2017), mutta kehitys pysähtyi vuosien 2017 ja 2019 välillä. Vuonna 2021 raittiiden nuorten osuus lisääntyi jälleen. Vastaavasti nuorten kerralla juomat alkoholimäärät lisääntyivät erityisesti tytöillä lakimuutoksen jälkeen. Tämä todennäköisesti selittyy sillä, että tytöillä juomasekoitusten kulutus lisääntyi. Nuorten alkoholinkäytön positiivisen kehityksen pysähtyminen juuri samana ajankohtana vuoden 2018 alkoholilain uudistuksen kanssa viittaa siihen, että lakimuutos vaikutti nuorten alkoholinkulutukseen, vaikka syy-seuraus-yhteyttä ei voidakaan pitävästi osoittaa käytössä olevilla aineistoilla ja tutkimuksilla. Nuorten alkoholinkäyttöä kartoittavista tutkimuksista tai kotimaisesta ja kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta ei ole kuitenkaan löytynyt kilpailevaa selitystä sille, miksi raitistumiskehitys pysähtyi juuri lakimuutoksen jälkeen.

Nuorten yleisin tapa hankkia alkoholijuomia on kavereiden avustuksella tai tarjoamana (Raitasalo & Härkönen 2019), ja

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

on oletettavaa, että nuorten on helpompi saada täysi-ikäiset kaverinsa käymään ostoksilla lähikaupassa kuin pidemmällä sijaitsevassa Alkon myymälässä. Siten lakiuudistus paransi juomasekoitusten saatavuutta myös alaikäisille nuorille, kun elintarvikeliikkeissä myytävien alkoholijuomien enimmäisvahvuutta nostettiin 4,7 prosentista 5,5 prosenttiin ja erityisesti tyttöjen suosimat tislattua alkoholia valmistetut juomasekoitukset tulivat kaappoihin. Tämä on hyvinkin saattanut olla yhteydessä alkoholia käyttävien tyttöjen kulutuksen lisääntymiseen myös kokonaisalkoholimäärässä mitattuna, sillä juomasekoitusten keskimääräinen vahvuus nousi, ja juomasekoituksina kulutetut määrät lisääntyivät ilman, että muiden juomien kulutus olisi vähentynyt samassa määrin.

Jos yhden juomalajin sääntelyn purkaminen lisää nuorten alkoholinkäyttöä enemmän kuin toisen juomalajin sääntelyn purkaminen, yhteiskunta voi haluta suojella nuoria eri juomalajien erilaisella sääntelyllä. Vaikka alkoholinkäyttö on nuorille haitallista juomalajista riippumatta, alaikäisten tyttöjen long drink -juomien suosiminen ensisijaisena juomalajina antaa aihetta olettaa, että entistä vahvempien long drink -juomien myynnin salliminen päivittäistavarakaupoissa todennäköisesti lisäisi tyttöjen alkoholinkulutusta. Tätä oletusta tukevat edellä kuvatut aiemmat havainnot edellisen alkoholilain muutoksen vaikutuksista tyttöjen alkoholinkäyttöön. Myös useissa kansainvälisissä tutkimuksissa juomasekoitusten saatavuuden paranemisen on osoitettu lisäävän nuorten alkoholinkäyttöä, ja esimerkiksi Saksassa ja Australiassa päädyttiin vuosina 2004 ja 2008 korottamaan kyseisten juomien verotusta kulutuksen hillitsemiseksi (Gale ym. 2015; Müller ym. 2010; Wicki ym. 2006).

Hallituksen ehdotus vähittäismyynnin juomien alkoholipitoisuuden nostamisesta enintään kahdeksaan prosenttiin ei koskisi juomasekoituksia, mitä voidaan pitää myönteisenä asiana nuorten alkoholinkäytön vähentämisessä. Sitä vastoin miedot makeat viinit saattavat kiinnostaa myös alaikäisiä nuoria. Näin nuoret altistuisivat nykyistä laajemmalle alkoholijuomien tarjonnalle valmistustaparoituksen palauttamisesta huolimatta.

Lähteet:

Gale, M., Muscatello, D.J., Dinh, M. ym. (2015) Alcopops, taxation and harm: a segmented time series analysis of emergency department presentations. BMC Public Health 15, 468. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1769-3>.

Müller, S., Piontek, D., Pabst, A., Baumeister, S. E. & Kraus, L. (2010) Changes in alcohol consumption and beverage preference among adolescents after the introduction of the alcopops tax in Germany. Addiction, 105(7), 1205–1213. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2010.02956.x>.

Wicki, M., Gmel, G., Kuntsche, E., Rehm, J., & Grichting, E. (2006) Is alcopop consumption in Switzerland associated with riskier drinking patterns and more alcohol-related problems?. Addicti-on (Abingdon, England), 101(4), 522–533. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2006.01368.x>.

Raitasalo, K. & Härkönen, J. (2019) Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen - ESPAD-tutkimus 2019. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastoraportti 40.

Härkönen, J., Raitasalo, K., Lintonen, T. & Mäkelä, P. (2021) Mitä tapahtui nuorten alkoholinkäytölle ja eri juomalajien kulutukselle vuoden 2018 lakiuudistuksen jälkeen? Yhteiskuntapolitiikka, 86(3), 251–262.

Lintonen, T., Ahtinen, S. & Konu, A. (2020) Alcoholic beverage preferences among teenagers in Finland before and after the 2018 alcohol law change. Nordic Studies on Alcohol and Drugs 37 (2), 141–152. <https://doi.org/10.1177/1455072520910547>.

3. Lisäksi komissio on pyytänyt Suomen viranomaisia arvioimaan nyt ehdotetun toimenpiteen vaikutuksia alkoholijuomien tuottajien väliseen kilpailuun, ottaen huomioon hallituksen tavoitteena olevan reilun ja avoimen kilpailun edistämisen.

Nyt ehdotetussa alkoholilain muutoksessa alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettaisiin sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat. Vähittäismyynti sallittaisiin siis jatkossa myös 5,5-8,0 %-ille käymisteitse valmistetuille alkoholijuomille, mutta toisaalta alkoholiyhtiön

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

monopoli koskisi edelleen 5,5-8,0 %:sia alkoholijuomasekoituksia. Muutos kohtelisi siis eri tavoin käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia ja muulla tavoin valmistettuja alkoholijuomia – ja siten myös eri tavoin alkoholijuomia valmistavia elinkeinonharjoittajia kohdeltaisiin eri tavoin.

Nyt kyseessä oleva esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Hallitusohjelmassa on sovittu myös useista muista alkoholikauppaa koskevista markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista. Nyt ehdotettava muutos on lainsäädäntömuutoksista ensimmäinen. Muutokset koskevat muun muassa kotimaisten alkoholijuomien tuottajien valmistuspaikalta tapahtuvan vähittäismyyntin laajentamista, rajat ylittävän etämyyntimenettelyn selkiyttämistä sekä alkoholijuomien verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen sallimista. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus selvittää lisäksi puoliväliriiheen mennessä muutosta, joka mahdollistaisi alkoholin luvanvaraisen vähittäismyyntin enintään 15,0 prosentin vahvuusille viineille. Hallitus uudistaa alkoholilainsäädäntöä vastuullisesti ja vaihteittain EU-oikeuden näkökulmasta hyväksyttävällä tavalla.

Nyt ehdotettavan muutos toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta reilusta ja avoimesta kilpailusta, sillä se mahdollistaa alkoholilaissa tarkoitetun vähittäismyyntiluvan saaneille toimijoille entistä laajemman myyntivalikoiman supistaen samalla alkoholiyhtiön yksinmyyntioikeutta. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus jatkaa markkinoiden avaamista määrätietoisesti ja vastuullisesti. Esityksen merkittävimmät kilpailua edistävät toimet koskisivat siis erityisesti alkoholin vähittäismyyntiä. Nykyinen, voimassa oleva alkoholin prosenttiraja (alkoholipitoisuus korkeintaan 5,5 %:a) rajaa luvanvaraisen vähittäismyyntin ulkopuolelle varsin monia 5,5-8,0 %:n vahvuisia eurooppalaisia sekä kotimaisten pienpanimoiden käymisteitse valmistettuja alkoholijuoma tuotteita, kuten esimerkiksi belgialaisia ja saksalaisia ja kotimaisten pienpanimoiden valmistamia oluita. Tältä osin voidaan katsoa, että esitys käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien prosenttirajan nostosta 8,0 %:iin avaisi kilpailua erityisesti oluiden osalta ja mahdollistaisi näin yhä useamman toimijan luvanvaraisen vähittäismyyntin ja kilpailun markkinoilla.

Esityksen vaikutukset alkoholijuomien tuottajien väliseen kilpailuun voidaan olettaa olevan vähäisiä, mutta luonteeltaan pääosin kilpailua edistäviä. Etenkin 5,6-8,0 prosenttisten käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien osalta vähittäismyyntin vapautumisen arvioidaan lisäävän kyseisten alkoholijuomien kulutusta ja kyseisten alkoholijuomien markkinan kokoa Suomessa. Esimerkiksi vuoden 2018 lakiuudistuksen jälkeen päivittäistavarakauppaan tulneiden uusien tuotteiden kulutus lisääntyi rajusti (Lähde: Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain jälkiarviointi). Suurempi 5,6-8,0 prosenttisten käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien kotimainen markkina voi houkuttaa alalle joitain uusia kotimaisia ja ulkomaisia toimijoita ja näin lisätä kilpailua.

Toisaalta samalla kun nyt ehdotettu muutos todennäköisesti lisäisi käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien myyntiä ja edistäisi kilpailua tältä osin, saattaa se osin tapahtua muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien kustannuksella. Tämä tarkoittaa, että samalla kun käymisteitse valmistettujen 5,5-8,0 % alkoholia sisältävien juomien myynti lisääntyisi, voisi muulla tavoin valmistettujen, samaa vahvuutta olevien juomien myynti laskea. Lisäksi pitkällä aikavälillä nyt ehdotettu muutos voi vaikuttaa kuluttajien osto- ja kulutuskäyttäytymiseen siten, että kuluttajat myös jatkossa suosisivat kyseisen vahvuisia käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien kustannuksella. Tämän vuoksi olisi mahdollista, että vaikka Suomessa jossain vaiheessa mahdollistettaisiin myös 5,5-8,0 %:a sisältävien juomasekoitusten luvanvarainen vähittäismyynti, voisi kuluttajien osto- ja kulutuskäyttäytyminen olla jo muovautunut sillä tavoin, että kuluttajat suosivat tällöinkin käymisteitse valmistettuja kyseisen vahvuisia alkoholijuomia.

Vuonna 2002 EFTA (Euroopan vapaakauppajärjestö) tuomioistuin tuomitsi eurooppalaisten tuotteiden epäsuoraksi syrjinnäksi sen, että Norjan laki salli ruokakaupoissa myyntin käymisteitse valmistetuille enintään 4,75-prosenttisille alkoholijuomille mutta ei saman vahvuusille väkevästä sekoitetuille alkoholijuomille (Efta court 2002). Toisaalta Suomen tapauksessa 5,6-8,0-prosenttiset juomasekoitukset tuskin ovat muiden maiden näkökulmasta olennainen tuoteryhmä, eikä niiden ulkomaisuusaste varmaankaan ole suurempi vaan ehkä ennemminkin pienempi kuin kauppoihin ehdotettavissa oluissa ja viineissä. Suomen valmistustaparajoituksen haastajia ei siis välttämättä löydy ulkomailta. Näin ollen kilpailua rajoittavat tekijät alkoholivalmistustavan perusteella olisivat Suomen näkemyksen mukaan oikeasuhtaisia, ottaen huomioon, että valmistustavan perusteella tehdyn jaon taustalla on tavoite suojata erityisesti lapsia ja nuoria.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Euroopan komissio

Yhteysviranomainen direktiivin (EU) 2015/1535

Sähköposti: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu